

AB

Volba online

Sněm zvolil kandidáta na předsedu

Jaké jsou zkušenosti
s transferem za oceánem?

Letošní Českou hlavu
obdržel Václav Hořejší

Studenti představili
výsledky svých výzkumů

EDITORIAL

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

tématem prosincového čísla je letošní zasedání Akademického sněmu. V normálních letech se konají dva sněmy Akademie věd ČR ročně – jeden na jaře a druhý ke konci roku. Za uplynulých třicet let došlo jen dvakrát k vybočení z tohoto zažitého schématu.

V červnu 2009 se konal mimořádný sněm z důvodu ohrožení existence AV ČR, uskutečnila se tedy celkem tři jednání Akademického sněmu. Až do loňského roku se všechny sněmy konaly v Národním domě na Vinohradech v Praze v neměnném a poněkud konzervativním uspořádání. Pandemie způsobená virem SARS-CoV-2 však přinesla zásadní změnu.

Jarní vlna pandemie nás zastihla nepřipravené, a tak byly Výroční zpráva o činnosti AV ČR za rok 2019 a Zpráva o hospodaření AV ČR v roce 2019 schváleny *per rollam* ve dnech 11. až 15. května 2020. Bylo jasné, že se s největší pravděpodobností ani podzimní sněm neuskuteční tradičním způsobem. Během optimisticky laděného léta jsme ještě uvažovali o třech možných variantách – o řádném zasedání na Vinohradech, o distančním sněmu pomocí videokonference a o jakési hybridní variantě, kdy by prezenčně zasedalo povolené množství účastníků a zbytek se účastnil distančně. Sněm má 257 volících členů a hosty.

Již v říjnu bylo zřejmé, že zasedání bude distanční. Zbývalo ještě rozhodnout, jakým způsobem se budou konat volby – zda klasicky lístkovým způsobem, podobně jako krajské volby, nebo elektronicky. Náročné bylo připravovat obě varianty najednou. Jakmile jsme ale nabyli jistoty, že budeme mít k dispozici důvěryhodné programové zabezpečení voleb, variantu volebních uren jsme opustili. I poté bylo třeba *per rollam* schválit odpovídající změny jednacího a volebního řádu, připravit scénář jednání Akademického sněmu, vybrat dodavatele technického zabezpečení, odzkoušet volební proces a nanečisto projít jednání včetně kamer, procedurálních hlasování a dalších detailů. Nakonec se LVI. zasedání Akademického sněmu uskutečnilo 7. prosince distančně, účastnilo se ho přes 250 volících delegátů, všechna hlasování proběhla úspěšně při vysoké účasti hlasujících a Akademický sněm ve volbě opět jednoznačně podpořil kandidaturu Evy Zažímalové na předsedkyni Akademie věd ČR. Blahopřejeme!

Jan Řídký

OBSAH

EDITORIAL

- 2 Úvodní slovo – Jan Řídký
(místopředseda AV ČR)

KRÁTKÉ ZPRÁVY

- 4 [Z Akademie](#)

VĚDNÍ POLITIKA

- 7 [Inspirace z Argentiny](#)

OCENĚNÍ

- 8 [Česká hlava míří do Akademie](#)
10 [Filozofické pohádky se psát nechystám](#)
12 [Grantová agentura ČR podpořila výzkumníky](#)
13 [Nejlepší článek je z Brna](#)

TÉMA

- 14 [Akademii věd by měla vést Eva Zažímalová](#)

OSOBNOST

- 20 [Rudolf Zahradník a Akademie](#)

POPULARIZACE

- 24 [Česká věda se otevírá studentům](#)

KNIHY

- 28 [Nové publikace](#)

SUMMARY

- 29 [Věda fotogenická](#)
Martin Popek (Ústav fyziky atmosféry AV ČR)

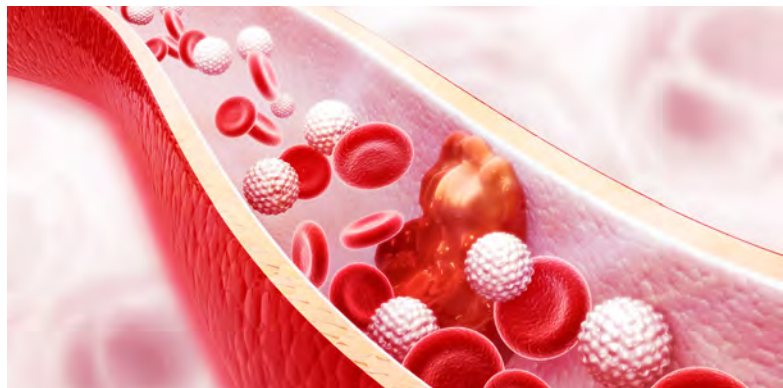

KRÁTKÉ ZPRÁVY

I BĚŽNÁ INFEKCE MŮŽE BÝT FATÁLNÍ, KDYŽ KMENOVÉ BUNKY NEPOSLOUHAJÍ

Mezinárodní tým pod vedením molekularní genetičky Meritxell Alberichové Jordové z [Ústavu molekulární genetiky AV ČR](#) provedl studii o produkci bílých krvinek. Vědci zjistili, že pro jejich výrobu musí probíhat výměna informací mezi kmenovými buňkami. Díky bílým krvinkám organismus adekvátně reaguje na přítomnost patogenů. Způsob, jakým si buňky mezi sebou vyměňují informace, má zásadní vliv na naši imunitu.

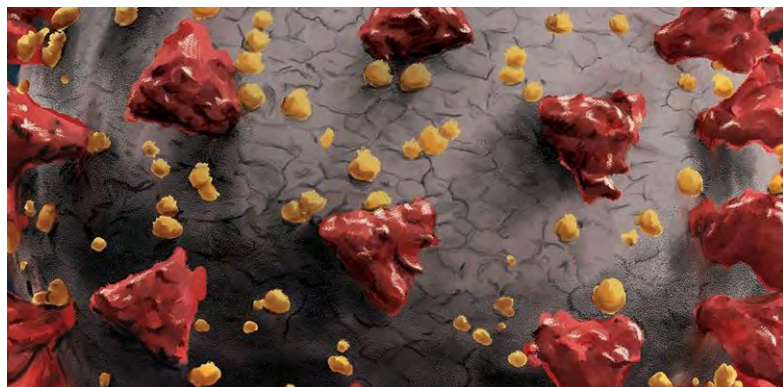
Více se dočtete [zde](#).

PRACOVÍŠTĚ AKADEMIE VĚD POMÁHAJÍ V DOBĚ PANDEMIE COVIDU-19

Vědci a vědkyně z pracovišť Akademie věd ČR nabízejí své síly i v druhé vlně koronavirové nákazy. Všechny dostupné aktuality k aktivitám Akademie věd ČR v této oblasti najdete na webu Akademie věd ČR i profilech na sociálních sítích pod hashtagem [#Veda_proti_covidu](#). Akademie věd ČR byla aktivní od samého počátku pandemie nemoci covid-19, která v Česku nečekaně vypukla na jaře 2020, a ve své pomoci pokračuje i nyní.

Více se dočtete [zde](#).

BIOCEV POKRAČUJE VE VÝZKUMECH RAKOVINY I NEPLODNOSTI

Svými podpisy stvrdili pokračování spolupráce ředitelé šesti ústavů Akademie věd ČR a rektor Univerzity Karlovy. Centrum [BIOCEV](#), které tvoří Ústav molekulární genetiky, Biotechnologický ústav, Mikrobiologický ústav, Fyziologický ústav, Ústav experimentální medicíny, Ústav makromolekulární chemie a Přírodovědecká fakulta s 1. lékařskou fakultou, již přes deset let bádá v oblastech biomedicíny a biotechnologií. „Pozitivně hodnotím, že se na smlouvě dokázalo domluvit šest ústavů Akademie věd a dvě fakulty Univerzity Karlovy. V BIOCEV bude pokračovat propojení výzkumu v oborech biotechnologie a biomedicíny, které již přináší výsledky,“ zdůrazňuje předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová. Zřejmě nejvýraznější výzkumnou linií vesetického pracoviště představuje objev protirakovinné látky MitoTam, již vyvíjí tým Jiřího Neužila. Přípravek dokáže přimět nádorové buňky k „sebevraždě“ tím, že vyradí z funkce mitochondrie, které nádor vyživují.

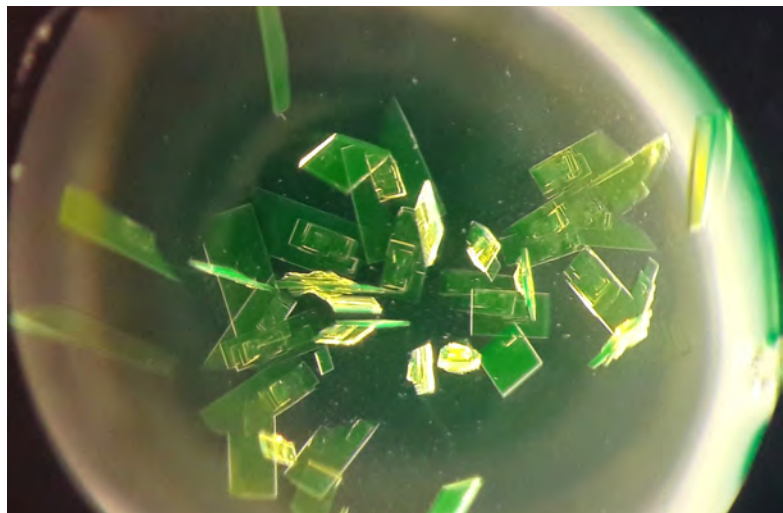
Více se dočtete [zde](#).

MOLEKULY PROTEINŮ FUNGUJÍ JAKO ANTÉNY. POMOHOU PŘI VÝVOJI LÉČIV

Vědci z [Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR](#) prokázali zvláštní vlastnosti molekul fluorescentních proteinů. Ty se chovají jako miniaturní antény, které pohlcují i vysílají světlo v závislosti na prostorové orientaci. Fluorescentní proteiny, původně objevené v medúzách, se používají ke studiu molekulárních procesů v živých buňkách a organismech. Nově popsané vlastnosti těchto molekul pomůžou v základním biologickém výzkumu i při vývoji nových léčiv, například látek nahrazujících inzulin. Malá hádanka: „Ozáříte ho modře, ale on zasvítl zeleně. Víte, co to je?“ Zřejmě jen chemici budou znát správnou odpověď. Nejde o žádného mimozemšťana, ale o takzvaný fluorescentní protein.

Více se dočtete [zde](#) ».

VÝZKUM ROZTRŽIŠTĚNÉ POZORNOSTI PŘI ROZHODOVÁNÍ PODPORÍ GRANT ERC

Představitelům státu občané mnohdy vyčítají, že se při rozhodování neopírají o relevantní informace. Jenže které jsou relevantní? Jaký vliv na společnost má nedokonalost volby, zkoumá Filip Matějka z [CERGE-EI](#), společného pracoviště [Národohospodářského ústavu AV ČR](#) a Univerzity Karlovy, který získal grant od Evropské výzkumné rady.

Více se dočtete [zde](#) ».

JAK BLÍZKO JSME K VÝVOJI UMĚLÉHO MOZKU? FYZICI POKROČILI VE VÝZKUMU

Femtosekundu dělí od běžné sekundy podobný počet řádů, jako je mezi sekundou a stářím vesmíru, tedy patnáct. Pomocí takto nepředstavitelně krátkého pulzu nyní vědci z [Fyzikálního ústavu AV ČR](#) a Univerzity Karlovy zapsali informaci do takzvaného antiferomagnetu. Výsledky výzkumu zveřejnil časopis *Nature Electronics*.

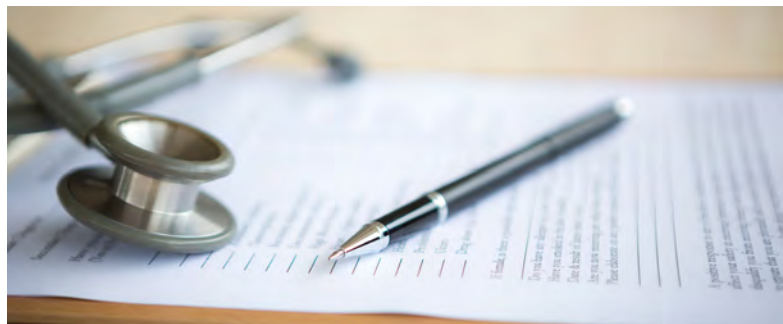
Více se dočtete [zde](#) ».

PAPÍR Z AKADEMIE VĚD ZABÍJÍ BAKTERIE A VIRY. VČETNĚ SARS-COV-2

Dostanou-li se nebezpečné mikroorganismy či viry na povrch speciálního papíru, je po nich do půl hodiny veta. Umožňuje to unikátní komplex kovů, který objevili vědci z [Ústavu chemických procesů AV ČR](#). Technologie nachází uplatnění při výrobě antibakteriálních bankovek, pomoci zabránit šíření nákazy by mohla i ve zdravotnictví.

Více se dočtete [zde](#) ».

ANALÝZA TISÍCŮ NAHRÁVEK PTAČÍCH ZPĚVŮ PŘINESLA PŘEKVAPIVÉ ZÁVĚRY

Někteří ptáci z řádu pěvců libozvučně cvrlikají, jiní nepřijemně krákají. Co přesně ale ovlivňuje hloubku či výšku jejich hlasu? Pozoruhodné podrobnosti o ptačím zpěvu zjistili ornitologové z [Ústavu biologie obratlovců AV ČR](#) a jejich kolegové z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Jako rozhodující se přitom ukázala velikost těl opeřenců a souvislost s pohlavním výběrem. Naopak vliv prostředí, v němž ptáci žijí, je mnohem zanedbatelnější, než se dosud soudilo. Výsledky výzkumu uveřejnil uznávaný časopis [Ecology Letters](#).

Více se dočtete [zde](#) ».

ČÍNSKÁ MODERNIZACE TIBETU PROHLUBUJE CHUDOBU JEHO OBYVATEL

Přišli o stáda jaků, koz a ovcí, která pásli na nekonečných planinách. Ocitli se v nahuštěných sídlištních komplexech, kde nemají práci. Místo zlepšení životní úrovně se tibetští nomádi mnohdy dostali do finanční tísně. Tibetanistka Jarmile Ptáčková z [Orientálního ústavu AV ČR](#) vychází v nakladatelství Washingtonské univerzity kniha [Exile from the Grasslands](#), která tento proces popisuje. Jaké úmysly má čínská vláda s etnickými menšinami a co pro Tibetany znamená změna životního stylu? Co pozitivního a negativního projekt cíleného odstraňování chudoby přinesl? Nejen o tom se dočtete v rozhovoru s odborníci na východní Asii Jarmilou Ptáčkovou.

Více se dočtete [zde](#) ».

SOUŽITÍ SE SLONY JE PRO LIDI INSPIRATIVNÍ, ZAZNELO NA KONFERENCI

Slon je největší suchozemské zvíře a podobně jako kůň nebo pes patří mezi živočichy, k nimž nás pojí silné pouto. Zejména v Asii jsou chobotnatci součástí běžného života mnoha vesnických komunit. Na neobyčejné souvislosti komplexních vztahů mezi lidmi a slony se zaměřila [mezinárodní konference](#), kterou uspořádalo oddělení ekologické antropologie [Etnologického ústavu AV ČR](#). Na virtuálním setkání vystoupilo čtyřicet antropologů, historiků, etologů a dalších odborníků. Všechny spojil badatelský zájem o prostředí, v němž se setkávají lidé se slony. Mezi hosty byl například Thomas Trautmann, autor knihy *Elephants and Kings* o vztahu králů a slonů ve starověké Indii. Promluvil také Joshua Plotnik, známý svými průkopnickými experimenty, vypovídajícími o inteligenci slonů. Příspěvek přednesly rovněž veterinářka Khyne U Marová a Erin Ivoryová, která se o majestátní zvířata dlouhodobě stará v North Carolina Zoo.

Více se dočtete [zde](#) ».

VĚDNÍ POLITIKA

Inspirace z Argentiny

Sdílení informací, zkušeností a příležitostí ke spolupráci – tentokrát z jiného kontinentu. **Taková byla témata on-line konference, která propojila „transferáře“ a vědce z Akademie věd ČR a Národní rady pro vědecký a technický výzkum CONICET v Argentině.**

Konference takřkajíc přes oceán, kterou 9. prosince 2020 uspořádalo Centrum transferu technologií AV ČR – [CeTTAV](#), mezi účastníky přivítala i jeho excelenci velvyslance Roberta Alejandra Salafia z argentinské ambasády v Praze a ekonomického diplomata Radka Hovorku z české ambasády v Buenos Aires. Nechyběli ani zástupci ministerstev obou zemí.

Během dvou a půl hodinového spojení na vzdálenost 11 805 kilometrů si na sedm desítek účastníků vyslechlo informace o argentinském systému transferu znalostí a dozvědělo se, jaké jsou příležitosti pro výzkumnou spolupráci v příbuzných oblastech. Konferenci moderovaly Mariana E. Míguez Murillová z transferové kanceláře [CONICET](#) a Tereza Vizinová z CeTTAV.

CONICET: 330 INSTITUCÍ POD JEDNOU STŘECHOU

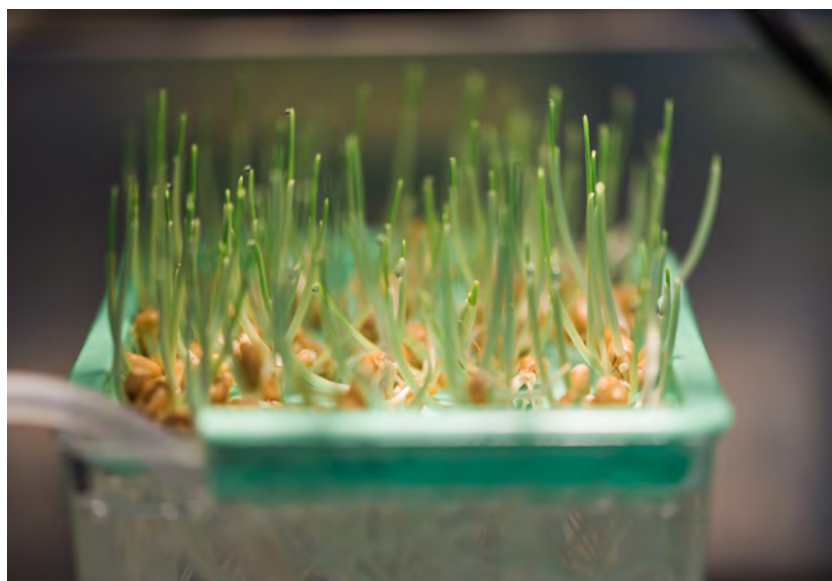
Výzkumná organizace CONICET sdružuje více než 330 výzkumných institucí, které se nacházejí po celé zemi – může tak efektivně reagovat na potřeby jednotlivých regionů. Výzkumu ve všech oblastech vědy se věnuje více než 26 tisíc vědců. Badatelské aktivity se přitom dělí do tří oblastí: strojírenství, energetika a životní prostředí; technologie pro udržitelný rozvoj; agropřemysl a biotechnologie.

Nejvýznamnější dílčí výzkumnou a vývojovou organizací Y-TEC, která se věnuje výzkumu technologií aplikovaných v energetice, představili Gabriel P. Martínez Niell a Gerardo Bobrovsky. Mimo jiné připomněli, že výzkumné programy Y-TEC řeší strategické otázky, jako jsou obnovitelné zdroje energie a udržitelný průmyslový rozvoj. První část konference uzavřela Vera Alvarezová, která hovořila o udržitelném zemědělství a úloze žen ve vědě.

Ve druhé části představil Michal Haindl z Akademické rady AV ČR možné příležitosti, které nabízejí programy [Strategie AV21](#): „Setkání s kolegy z Argentiny směřovalo k výměně znalostí v oblasti transferu. Ukázali jsme jim proto, jak u nás

v rámci Strategie AV21 funguje mezioborový výzkum a přenos získaných poznatků do průmyslové sféry a státní správy.“

Vybrané programy Strategie AV21, které se v mnoha ohledech protínají se zájmy CONICET, představili jejich koordinátoři: program [Účinná přeměna a skladování energie](#) ředitel Ústavu termomechaniky AV ČR Jiří Plešek,

video-vizitku [Kvalitní život ve zdraví i nemoci](#) připravil Jakub Otáhal z Fyziologického ústavu AV ČR, [Potraviny pro budoucnost](#) prezentoval Jaroslav Doležel z Ústavu experimentální botaniky AV ČR.

SPOLUPRÁCE A PROPOJENÍ

Argentinští kolegové se také zajímali o zapojení do programů Strategie AV21. V této souvislosti je konkrétně zaujal genetický výzkum rostlin pro adaptaci na klimatickou změnu. Akademii věd ČR vnímají jako perspektivního partnera rovněž v projektech Horizon Europe. Jako velmi užitečná se jeví i vzájemná výměna informací v souvislosti s podporou a vznikem akademických spin-off společností. □

OCENĚNÍ

Česká hlava míří do Akademie

Nejvyšší vědecké ocenění v České republice získal Václav Hořejší z Ústavu molekulární genetiky AV ČR. **Národní cena vlády Česká hlava mu náleží za objevy nových molekul, které jsou důležité pro aktivaci a regulaci funkcí bílých krvinek, konkrétně T-lymfocytů.**

Udílení cen Česká hlava v celkem pěti kategoriích se konalo v neděli 29. listopadu 2020 ve dvoraně Národního muzea.

„Ve vědě je velká část práce docela frustrující. Většina věcí, které děláte, nakonec nefunguje. Ale když se vám podle vašich představ vylíhne i drobnost, je to velká radost,“ řekl při přebírání ceny Česká hlava imunolog **Václav Hořejší**. Za svou bohatou vědeckou kariéru se mu zmíněných „drobností“ podařilo objevit mnoho. Jím vedený kolektiv jako první na světě v prestižních světových časopisech publikoval články o řadě funkčně významných proteinech a jejich komplexech.

VÍKENDOVÝ RITUÁL

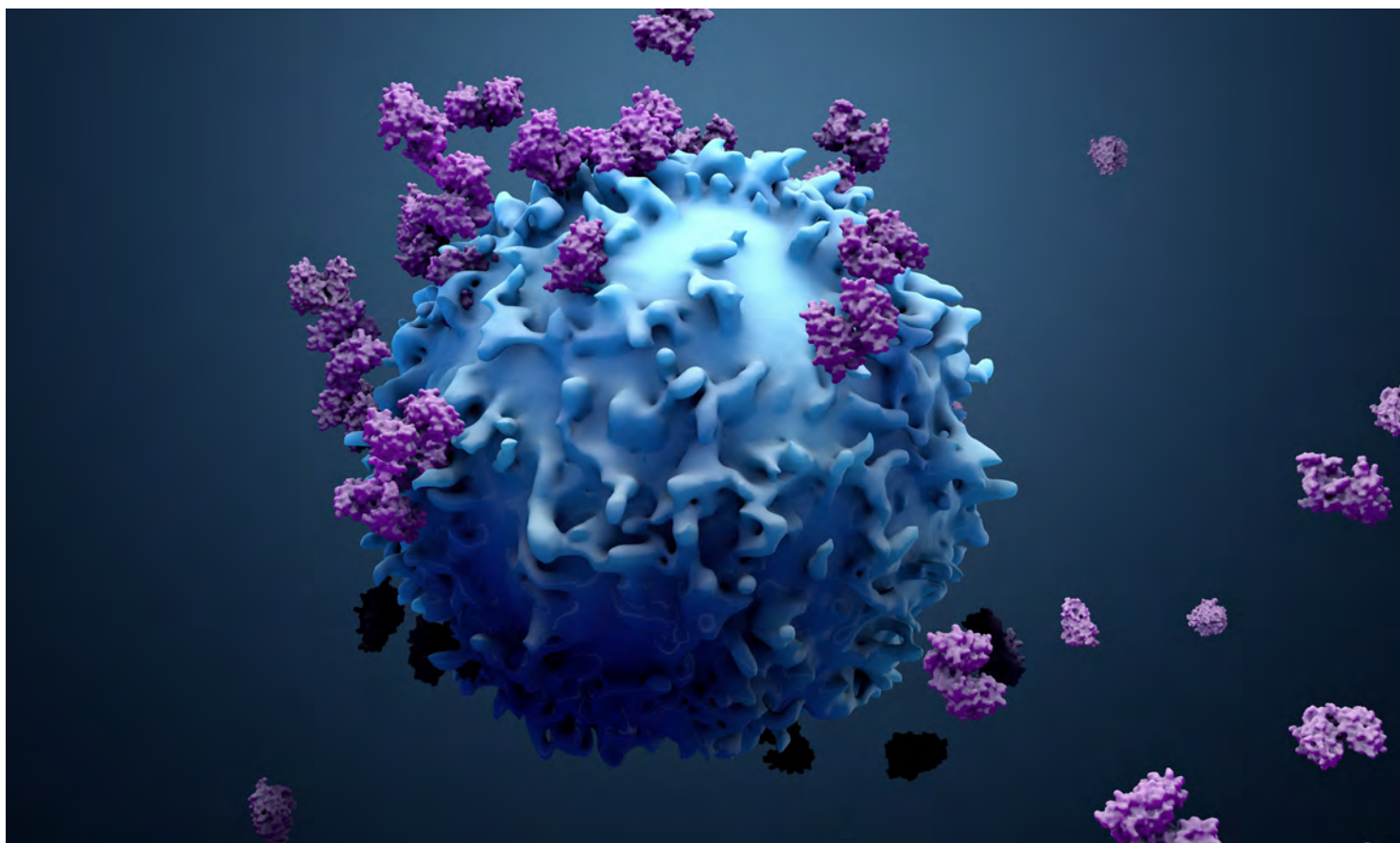
Tyto výsledky výrazným způsobem přispěly k lepšímu pochopení fungování imunitního systému na molekulární úrovni. V odborné literatuře dosáhly velkého mezinárodního ohlasu. „Vedlejšími produkty“ základního výzkumu Václava Hořejšího je také množství monoklonálních protilátek, které zahraniční biotechnologické firmy úspěšně využívají pro výzkumné a diagnostické účely.

Václav Hořejší patří k tuzemské vědecké špičce a v zahraničí k nejznámějším a nejuznávanějším českým badatelům. Je autorem či spoluautorem zhruba 250 vědeckých článků. Veřejnost ho zná i jako vědeckého popularizátora.

Působil jako hostující výzkumník na Harvardově univerzitě. Získal prestižní zahraniční granty a v roce 2003 byl zvolen do Učené

Václav Hořejší
s medailí Jana
Evangelisty Purkyně
(červen 2019)

společnosti České republiky. V [Ústavu molekulární genetiky AV ČR](#) pracuje od roku 1977.

„Přišel jsem do laboratoře, která se zabývala spíš klasickou imunologií, ale postupně jsme se specializovali na buněčné principy imunitního systému. V době, kdy o tom ve světě nebylo skoro nic známo, jsme se zaměřili na to, jak identifikovat, popsat a charakterizovat na molekulární úrovni povrchové molekuly lidských bílých krvinek. K tomu jsme potřebovali monoklonální protilátky, které se objevily několik let před tím. Díky nim jsme během let objevili více než deset nových proteinů, které hrají v imunitním systému více či méně důležitou roli,“ popisuje laureát, jehož píli dokresluje jeden volnočasový rituál: „V pátek nebo sobotu projdu obsahy asi padesáti nebo šedesáti vědeckých časopisů a během několika hodin si zaznamenám zajímavé komentáře a původní články. Přes víkend si je pak přečtu.“ Díky tomu neztrácí kontakt s nejnovějšími poznatky v oboru.

PŘEMĚNA METANU V METANOL

V kategorii Inovace uspěl tým [Jiřího Dědečka z Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR](#). Jiří Dědeček společně s Editou Tamborovou a Štěpánem Sklenákem vytvořili a popsali nový způsob, [jak levně vyrábět z metanu metanol](#). Když se podaří metanol produkovat ekonomicky výhodně, mohl by částečně nahradit stávající paliva do motorů. „Přímá oxidace metanu na metanol molekulárním kyslíkem představuje cestu, jak výrazně snížit náklady na výrobu metanolu, a přibližuje nás tak k získání technologií

pro výrobu levnějších paliv, ale i mnoha dalších průmyslově využitelných produktů,“ říká šéf týmu.

PROBLÉM MLADÉHO ORGANISMU

Cenu Doctorandus za přírodní vědy, určenou pro mladé vědce, získal **Matouš Vobořil**, který stejně jako Václav Hořejší pracuje v Ústavu molekulární genetiky AV ČR. Cílem jeho práce bylo zkoumání příčin vzniku chorob z poruch autoimunitního systému, kterou je například cukrovka I. typu. Matouš Vobořil se svými kolegy prokázal, že poruchy imunitního systému mohou vznikat tím, že mladý organismus není vystaven dostatečnému vlivu virů a bakterií. Stimulace mladých myší složkami bakterií či virů přímo v brzlíku vedla k posílení obrany proti autoimunitním onemocněním. Popsání těchto nových obranných mechanismů, které lze spouštět přírodními či synteticky připravenými mikrobiálními produkty, nese slibný terapeutický potenciál.

Národní cenu vlády uděluje vláda ČR na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Nejprestižnější tuzemskou cenu v oblasti vědy každoročně předává zástupce vlády na galavečeru společnosti Česká hlava. Je spojena s odměnou jeden milion korun a někdy se jí přezdívá „česká nobelovka“. Projekt vznikl před devatenácti lety z iniciativy intelektuálů v čele se spisovatelem Arnoštem Lustigem a chemikem Antonínem Holým. Cílem bylo získat vědcům větší popularitu a prestiž. Mezi laureáty z minulých let jsou například archeolog Petr Sommer, experimentální botanik Jaroslav Doležel či egyptolog Miroslav Bárta. □

Filozofické pohádky se psát nechystám

Letošním držitelem Čestné oborové medaile Josefa Dobrovského za zásluhy ve filologických a filozofických vědách je Petr Koťátko.

„Vnímám to jako velkou poctu – a když přemýšlím, k čemu ji vztáhnout, na prvním místě mě napadá moje pracoviště, oddělení analytické filozofie, které jsme s kolegy založili před třiceti lety jako součást nově ustaveného Filosofického ústavu AV ČR,“ říká laureát.

V ýzkum na poli filozofie jazyka a teorie fikce tvoří jádro badatelské práce Petra Koťátka. Jazyk ho fascinuje už dlouho. „Pokud se ptáte, co mě přivedlo k filozofii jazyka, řekl bych, že jazyk sám jako něco, s čím máme všichni osobní zkušenost, velmi důvěrnou a velmi mnohotvárnou, a co se přesto vzpírá analýze, má-li jít až ke kořenu věci,“ vysvětluje vědec, který se při sledování historicko-filozofických souvislostí svých témat dlouhodobě zaměřuje na německou transcendentální filozofii.

AUTOR KNIH PRO DĚTI

V roce 2010 vyšla slovensko-česká kolektivní monografie věnovaná diskusi k jeho vlastním publikovaným textům a jejich klíčovému tématům. O pět let později se jeho práci věnovalo zvláštní číslo časopisu *Organon F*. Přednášel na řadě evropských univerzit, v roce 2008 získal na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy titul profesor.

Petr Koťátko se prosadil i v krásné literatuře. Debutoval knihou povídek a básní *Úvod do zoologie*, vydal hru *Skalka* a novelu *Casanova*. Pod pseudonymem Petr K. publikoval

rovněž román pro děti *Wormsův svět* a nejnověji také pohádku *Anička, mluvící potok a další chovanci ústavu pani Majerové*, která byla v letošním roce nominována na cenu Magnesia Litera. Nakladatelství Druhé město aktuálně připravuje k vydání jeho knihu na pomezí žánrů pod titulem *Návrat*.

FILOZOFICKÉ POHÁDKY PSÁT NECHCI

Petr Kořátko byl do konce roku 2019 koordinátorem výzkumného programu *Formy a funkce komunikace*, který je součástí Strategie AV21. Projekt se zaměřuje na zkoumání sociálních, kulturních a psychologických funkcí komunikace. Sleduje podmínky porozumění mezi jednotlivci i sociálními skupinami a komunikační selhání.

O dorozumívání ve věku digitálních médií Petr Kořátko říká: „Myslím, že komunikace, stejně jako jiné sféry lidského jednání, je silněji než kdykoli dříve poznamenána důrazem na ‚operativnost‘: sdělení nesmí vyžadovat velkou interpretační námahu, aby komunikace nevázla. Všechno, co zdržuje nebo komplikuje tok řeči, co nás nutí překračovat naši aktuální perspektivu, přehodnocovat předpoklady, inovovat slovník – s výjimkou zavádění různých zkratk, případně značek pro emoce – působí jako komunikační porucha.“

Co pro vás ocenění znamená?

Vnímám to jako velkou poctu – a když přemýšlím, k čemu ji vztáhnout, na prvním místě mě napadá moje pracoviště, oddělení analytické filozofie, které jsme s kolegy založili před třiceti lety jako součást nově ustaveného Filosofického ústavu. S tímto týmem, který se samozřejmě proměňoval v čase, byla (a stále je) spojena veškerá moje práce v oboru. K tomu přistupuje jedna osobní vzpomínka. Když jsme v devadesátých letech dvacátého století hostili v Praze – bohužel ne ve stejném čase – dvě velké postavy analytické filozofie, profesora Quinea a profesora Strawsona, Akademie věd jim na náš návrh udělila čestné medaile: jedna nesla jméno Josefa Dobrovského, druhá jméno Josefa Jungmanna – přesnější si být netroufám, určitě bych to po těch letech spletl. Říkám to proto, abych vysvětlil, proč se dnes moje potěšení mísí s neodbytným pocitem nepatřičnosti – potěšení ale převládá.

Baví vás víc psaní odborných filozofických textů, nebo spíš beletrie?

Baví mě dělat obojí paralelně, k tomu ale dochází jen vzácně. Myslím tím krátká období, roztroušená v čase, kdy se k psaní filozofických textů připojilo psaní beletrie. Když říkám „připojilo“, nemyslím tím sbližování: nejsem stoupencem beletrizace filozofie ani filozofování v beletrii. Místo a váha věty ve filozofickém textu je dána – primárně – její rolí ve struktuře výkladu a argumentace, v beletrii zas rozhoduje role věty v naplňování literárních funkcí textu.

To klade velmi odlišné nároky na jazyk. Jiná věc je, že čím těžším zkouškám vystavíme naše myšlení, vnímavost, představivost a jazykovou intuici v jedné z těchto sfér, tím lépe by pak měly odvádět svou práci i v té druhé: o tom jsem přesvědčen, ale na vlastním případu bych to doložit nedovedl.

Na čem v současnosti pracujete a co máte v plánu do budoucna?

Dokončuji monografii o literární fikci: z povahy věci je to text na rozhraní filozofie jazyka, estetiky, literární teorie a obecné teorie fikce. Druhá kniha, která nás vrací k předchozí otázce, se zase pohybuje na rozhraní žánrů – prózy, poezie a dramatu – a je teď ve fázi autorských korektur. V dalších letech bych rád pokračoval ve zkoumání funkcí jazyka v různých sférách komunikace, faktorů, které se v nich podílejí na určování významů promluv, různých typů komunikativních strategií (případně jazykových triků) a tak

dále. Předpokládám, že fikční diskurz zůstane jedním z mých hlavních témat a že budu pokračovat v polemikách, které jsem na tomto poli vedl. Jednou z příležitostí k výměnám názorů byla po řadu let mezinárodní a mezioborová setkání pod názvem Pražská interpretační kolokvia, která si už vytvořila relativně stálé účastnické jádro. Doufám, že po letošní vynucené pauze v nich budeme moci pokračovat. V beletrii bych chtěl střídat texty pro dospělé s knížkami pro děti – filozofické pohádky se ale psát nechystám (kolegové vám samozřejmě řeknou, že je píšou odjakživa). □

Grantová agentura ČR podpořila výzkumníky

Výzkumné návrhy vědců z Akademie věd ČR získaly finanční podporu Grantové agentury ČR. Ta rozhodla o udělení grantů pro standardní projekty ze všech oblastí základního výzkumu v nadcházejícím roce.

Vedle toho udělila také granty ve výši až 50 milionů korun po dobu pěti let pro projekty z kategorie EXPRO. Zhruba poloviční obnos obdrží také každý úspěšný badatel v kategorii JUNIOR STAR.

Jména výzkumníků z pracovišť Akademie věd ČR zaujmají téměř polovinu seznamu standardních projektů, které získají tříletou podporu (122 z celkových 294). Informaci zveřejnila 1. prosince 2020 Grantová agentura ČR. Mezi nejúspěšnější žadatele jmenovitě patří Biologické centrum AV ČR či Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR.

O měsíc dřív Grantová agentura ČR vyhlásila i výběrové projekty, určené pro začínající vědce a zkušené badatele.

V kategorii JUNIOR STAR má domovské pracoviště v Akademii věd ČR zhruba polovina oceněných (13 z celkových 30), ve skupině EXPRO více než třetina (6 z celkových 16). Fyzikální ústav AV ČR a Mikrobiologický ústav AV ČR se dokonce mohou pyšnit každý čtyřmi granty.

Mladí vědečtí pracovníci dostávají prostřednictvím grantu skvělou příležitost vybudovat skupinu, postavit laboratoř či investovat do jejího vybavení. Oni i jejich zkušenější kolegové, kteří uspěli v seniorní kategorii, se tak budou moci

soustředit na výzkum bez tlaku na rychlé výsledky.

Projekty, se kterými se vědci do soutěže přihlásili, odstartují v lednu 2021 – na konkrétní výsledky bádání si proto musí- me ještě nějakou dobu počkat. Rovněž v minulosti jsme si ale v časopise *A / Věda a výzkum* nebo na webu Akademie věd ČR připomínali výsledky projektů s grantovou podporou.

Martin Schwarzer z [Mikrobiologického ústavu AV ČR](#) bude od ledna zkoumat specifické bakteriální kmeny a probiotika. Tématu mikroorganismů jsme se spolu s ním věnovali již dříve v časopise *A / Věda a výzkum* – v čísle věnovaném [mikrobiomu](#).

Jeho kolega **Petr Kohout** se zaměřuje na výzkum hub. Stojí například za analýzou ekosystému hub a jejich vztahu s faktory prostředí, jako jsou klima, půda a vegetace. Více o studii se dozvíte v článku na našem [webu](#). Také budoucí projekt Petra Kohouta se bude zabývat houbami, konkrétně vlivem globální změny na jejich biogeografii.

Výzkum dalších dvou vědců, kteří grant získali, je z jiného soudku. **Ippocratis Saltas** z [Fyzikálního ústavu AV ČR](#) a **Vladimíra Petráková** z [Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR](#) mají blíže k fyzice. Jejich společným jmenovatelem je ale také to, že jsou letošními držiteli prémie Lumina quaeruntur. Čemu se ve svých projektech budou věnovat, napoví [článek s jejich medailonky](#).

Ve středu zájmu **Martina Reicharda** z [Ústavu biologie obratlovců AV ČR](#) je pro změnu evoluce. Strategie přeži-

tí u živočichů studoval například u halančků, oblíbených akvarijních rybiček.

Léčivý z pohledu jejich fyzikálních vlastností se zabývá **Lukáš Palatinus** z [Fyzikálního ústavu AV ČR](#). I díky výsledkům jeho práce by vývoj nových léků mohl být efektivnější. Od ledna 2021 bude pokračovat v bádání na poli nanokrytalografie molekulárních krystalů.

Nedávno **Jiří Neužil** z [Biotechnologického ústavu AV ČR](#) oznámil pokrok v [klinickém testování protirakovinové látky MitoTam](#). Odhalil ale také [vliv vitamínu C na nadledvinové nádory](#). Biologii rakoviny bude studovat též v rámci projektu s podporou grantu. Principy fungování látky MitoTam popisuje v připojeném videu na [webu](#) Akademie věd ČR.

Kompletní seznam vědců, kteří od roku 2021 obdrží podporu, najdete na [webu](#) Grantové agentury ČR. □

NEJLEPŠÍ ČLÁNEK JE Z BRNA

Ocenění Best Paper of 2019 Award vědeckého časopisu *Cryogenics* získala vědecká skupina kryogeniky a supravodivosti [Ústavu přístrojové techniky AV ČR](#). O svém ocenění se badatelé dozvěděli na online konferenci s editory časopisu 2. prosince 2020. Cenu obdrželi za článek v *Cryogenics* (číslo svazku 97, leden 2019, strany 85–99) s názvem *A database of metallic materials emissivities and absorptivities for cryogenics*, jehož autory jsou Jiří Frolec, Tomáš Králík, Věra Musilová, Pavel Hanzelka, Aleš Srnka a Josef Jelínek. Práce obsahuje kromě obecnějších poznatků i databázi 58 průběhů emisivít a absorptivit (schopnosti vyzařovat a pohlcovat tepelné záření) různých materiálů změřených v širokém teplotním rozmezí 20–320 K (–253–47 °C). Všechna experimentální data získali vědci pomocí speciální aparatury vyvinuté skupinou kryogeniky a supravodivosti. [Více se dočtete zde »](#)

TÉMA

Téma | AB / Akademický bulletin 12/2020

Akademii věd by měla vést EVA ZAŽÍMALOVÁ

Další čtyři roky zřejmě povede Akademii věd ČR její dosavadní předsedkyně Eva Zažímalová. Jako kandidátku na budoucího předsedu ji zvolil Akademický sněm AV ČR. Její kandidaturu ještě projedná vláda, jmenovat by ji měl prezident republiky. **Volba kandidáta na jmenování předsedou pro funkční období 2021–2025 byla jedním z hlavních bodů LVI. zasedání Akademického sněmu AV ČR, které se 7. prosince 2020 poprvé v historii konalo online.**

Hlasování se uskutečnilo tajně a prostřednictvím speciální volební aplikace, vyvinuté [Ústavem teorie informace a automatizace AV ČR](#). Evu Zažímalovou, která nejvýznamnější českou výzkumnou institucí vede od roku 2017, zvolilo 7. prosince 2020 jako kandidátku pro další předsednické funkční období 209 hlasujících z celkem 224 přihlášených.

Funkce by se Eva Zažímalová měla ujmout 25. března 2021. [Akademický sněm AV ČR](#) má 257 členů a schází se dvakrát do roka – tentokrát tedy poprvé distančně vlivem epidemické situace. Celý průběh včetně hlasování byl vcelku napínavý, protože se do poslední chvíle nevědělo, jestli třeba nezklame technika. „Napínavé to ale

Jednání volebního Akademického sněmu vedl místopředseda Akademie věd ČR Jan Řídký.

bylo i pro mě osobně. I když jsem byla jedinou kandidátkou, tak stále existovala možnost, že nedostanu potřebný počet hlasů. Ten jsem dostala, což mi dává jistotu a silný mandát do budoucna. Jsem za to vděčná a mám z toho velkou radost,“ řekla po hlasování novinářům Eva Zažímalová.

„Paní předsedkyně volbou dostala velmi silný mandát, dokonce jeden z nejsilnějších, který kdy předsedové Akademie měli. Zároveň bych chtěl ale zopakovat, co jsem jí řekl při předávání kytice, že spolu s kyticí přebírá na sebe i velkou zodpovědnost,“ uvedl na tiskové konferenci místopředseda AV ČR Pavel Baran.

„Dámy a pánové, dovoluji mi, abychom společně s ostatními místopředsedy osobně popřáli paní předsedkyni Evě Zažímalové k opětovnému získání důvěry členů Akademického sněmu, a jsem velmi rád, že ji společně můžeme navrhnout prezidentovi České republiky ke jmenování předsedkyní Akademie věd ČR pro funkční období 2021 až 2025,“ řekl bezprostředně po oznámení výsledků volby místopředseda AV ČR Jan Řídký.

„Bylo pro mě ctí a výzvou ucházet se o místo předsedkyně i ve druhém funkčním období. Akademie věd je nejvýznamnějším aktérem české vědy a výzkumu a věřím, že program, který jsem nastínila, dále posílí její postavení nejen na domácí scéně, ale také v evropském a světovém kontextu,“ vyzdvihla Eva Zažímalová. Je přesvědčena, že nezbytnou podmínkou pro budoucí úspěšnou práci ve vedení Akademie věd je spolupráce vedení ústavů s novým vedením Akademie věd a také s její Akademickou a Vědeckou radou: „Na spolupráci se velmi těším.“

AKADEMIE PROTI COVIDU-19

Důležitým bodem programu LVI. zasedání Akademického sněmu bylo zmínění aktivního přístupu Akademie věd ČR v aktuální boji proti pandemii covidu-19. „Jsem hrdá na skvělé výsledky, jimiž se jednotlivá pracoviště od samého začátku doslova vrhla do boje s dosud neznámým virem,“ vyzdvihla Eva Zažímalová.

Zmínila například vývoj biosenzorů pro detekci SARS-CoV-2, unikátního stěrového setu RIOCATH® určeného k samoodběrům, vysoce účinných respirátorů, ochranných štítů a přístrojů na podporu dýchání nebo modelování dopadů

protiepidemických a rozvolňovacích opatření (více také v článku [Jak Akademie věd ČR pomáhá v době pandemie covidu-19](#)).

„Zmínit je také třeba, že pracoviště využila know-how v molekulárněbiologických metodách a zapojila se do testování metodou PCR jak od konce března do poloviny června, tak i v současné podzimní vlně. V případě další potřeby jsme připraveni,“ dodala předsedkyně.

V úvodu zasedání si členové rovněž připomněli čestného předsedu Akademie věd ČR profesora Rudolfa Zahradníka, který letos v říjnu zesnul ve věku 92 let (podrobněji na str. 20–22), i další významné osobnosti. Letos vědeckou obec opustili Ivan Netuka, předseda Grémia pro vědecký titul, Karel Dušek, emeritní vědecký pracovník Ústavu makromolekulární chemie AV ČR, a astronom Luboš Perek (ve věku 101 let).

ROZPOČET AKADEMIE

Akademický sněm dále projednal zprávu o ekonomické situaci Akademie věd ČR a návrh jejího rozpočtu na rok

2021. Vláda na podzim schválila pro Akademii částku 6,7 miliardy korun, což je mírné navýšení oproti letošku, ale na další léta se s navyšováním nepočítá. „Na rok 2022 nebyl meziroční nárůst institucionálních prostředků schválen, vyjma prostředků zahraničních programů, a ani na rok 2023 se navýšení nenavrhuje,“ sdělil člen Akademické rady AV ČR Martin Bilej.

Pracoviště Akademie věd ČR přitom stále napravují důsledky podfinancování z let 2010–2016, neboť institucionální prostředky dosáhly úrovně roku 2009 až v roce 2017 (bez započtení inflace). „I s ohledem na pandemii je více než kdy předtím zřejmý společenský význam výsledků pracovišť Akademie věd ČR. Doufáme tedy, že vláda České republiky

bude i nadále usilovat o kontinuitu podpory v oblasti vzdělávání, vědy a výzkumu, aby byl ve střednědobém výhledu zajištěn stabilní meziroční nárůst základního institucionálního financování nejen pro Akademii věd,“ dodal Martin Bilej.

Podle Evy Zažimalové bude v tomto ohledu důležité zejména dosažení politické shody klíčových aktérů české vědy a výzkumu na výrazném odklonu od excesivního účelového financování směrem k institucionálnímu: „Naším trvalým úkolem musí být výrazné posílení přímé institucionální podpory Akademie věd, a podobně i dalších složek české vědy a výzkumu, až na hranici sedmdesáti až osmdesáti procent jejich celkových rozpočtů, jako je tomu u srovnatelných institucí ve vědecky vyspělých zemích.“

Prvním krokem k dosažení tohoto cíle je *Memorandum o podpoře výzkumu, vývoje a inovací v České republice*, které se podařilo uzavřít v prosinci 2019 mezi vládou České republiky reprezentovanou jejím premiérem, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Akademií věd a Českou konferencí rektorů. O financování Akademie věd ČR se dočtete více také v newsletteru *AB / Akademický bulletin* (6–7/2020).

Pokud jde dále například o spolupráci s podnikatelskou a aplikační sférou, za zcela zásadní pro její další rozvoj považuje předsedkyně Akademie věd ČR efektivní převod výsledků badatelského výzkumu do praxe. V této souvislosti zdůrazňuje, že je proto třeba vytvářet stabilní a jasné legislativní prostředí: „Společným cílem je zařadit Českou republiku mezi inovační lídry Evropy s vysokou přidanou hodnotou znalostí a vysoce kvalifikované lidské práce.“

VZNIKNE NOVÉ VIROLOGICKÉ CENTRUM?

Členové Akademického sněmu se vyjádřili rovněž k návrhu nového virologického centra, které by mohlo vzniknout jako jeden z ústavů Akademie věd ČR. „Pro budoucí potřeby státu v oblasti virologie a ke zvládnutí příštích epidemií, které zákonitě přijdou, je nezbytné být řádně připraveni a mít specializované ▶

pracoviště základního výzkumu s multidisciplinárním přístupem a s výrazným přesahem k využití výsledků do praxe," uvedla již dříve Eva Zažímalová.

Akademie věd ČR má pro tento úkol skvělé výchozí postavení, protože pokrývá všechny vědní oblasti, které jsou nutné pro zajištění mezioborového přístupu. Navázat může také na bohatou tradici vývoje antivirotických léčiv.

Právě v Akademii věd ČR, konkrétně v Ústavu organické chemie a biochemie v pražských Dejvicích, se zrodily preparáty významného českého vědce Antonína Holého, které pomáhají zachraňovat miliony životů po celém světě (příznačně ovšem je, že partnery pro dokončení virologického výzkumu musel hledat Antonín Holý v zahraničí, konkrétně v belgické Lovani).

Vznik nového výzkumného centra by mohl být hrazen z prostředků Národního plánu obnovy (z fondu Evropské unie na podporu oživení a odolnosti), na jehož podobě se v současnosti pracuje na mnoha úrovních.

Prozatím jde pouze o záměr. Jestli skutečně virologický ústav v budoucnu vznikne, záleží ještě na mnoha faktorech. Rada pro výzkum, vývoj a inovace o případném zřízení tohoto pracoviště začala jednat na svém posledním zasedání 25. září 2020. „Mít silnou virologii by bylo velmi prospěšné. Tuto ideu podporuji a považuji ji za téměř nutnou reakci na

aktuální i všechny další pandemie," dodává k návrhu místopředseda Rady pro výzkum, vývoj a inovace Petr Dvořák.

Členové sněmu se při hlasování za návrh jednoznačně postavili. „Akademický sněm vyjadřuje podporu vedení v úsilí založit koncentrované a lokalizované virologické centrum ve spolupráci s relevantními partnery v dalších institucích," zní schválené usnesení.

COVID-19 A SNĚM

Letošní volební zasedání Akademického sněmu se vůbec poprvé v historii Akademie věd ČR nekonalo prezenčně, ale distančně. „Hlavním a jediným důvodem, proč jsme zvolili tuto formu jednání, je nepříznivá epidemická situace v České republice. Koronavirus SARS-CoV-2 nás všechny postavil před náročnou zkoušku, ale nepochybují, že se současnou situací se společnými silami úspěšně vyrovnáme," vysvětlila už před sněmem Eva Zažímalová.

Pandemie covidu-19 zkomplikovala již jarní zasedání Akademického sněmu (nevolební), na němž se měly projednávat podklady týkající se fungování instituce v roce 2019. Nakonec se však projednaly *per rollam*, tedy písemně.

V jaké formě se uskuteční jarní zasedání Akademického sněmu, které se plánuje na březen 2021, se bude pochopitelně odvíjet od aktuální epidemické situace. V březnu

2021 by se měla volit nová Akademická rada AV ČR a Vědecká rada AV ČR. □

”
Podmínkou pro efektivní vědeckou práci je co nejmenší byrokratická a administrativní zátěž. Akademie věd sice není byrokratickou institucí, ale stále má v této oblasti rezervy. Mým cílem je co nejefektivněji využívat potenciálu Kanceláře AV ČR a Střediska společných činností AV ČR, abychom současný stav „debyrokratizovali“.

Eva Zažímalová,
předsedkyně
Akademie věd ČR

A VĚDA NA DOSAH

**Poslouchejte
podcasty
Akademie věd ČR**

**Akademie věd
České republiky**

Google Podcasts

 Spotify

 Apple Podcasts

OSOBNOST

A photograph of an elderly man with white hair and glasses, smiling broadly. He is wearing a grey suit jacket, a light blue shirt, and a red and black checkered tie. He is seated at a desk, with his hands resting on it. In the background, there are bookshelves filled with books.

Rudolf Zahradník a AKADEMIE

Vzpomínky na Rudolfa Zahradníka v odborném tisku jistě připomenou jeho vědecké úspěchy i důležitou roli při výchově několika generací fyzikálních chemiků. Média jmenují zejména jeho nejproslulejší žačku, současnou německou kancléřku Angelu Merkelovou. **V tomto textu připomeneme Rudolfa Zahradníka také jako klíčovou osobnost dějin Akademie věd ČR, jako člověka, jenž se zasloužil o její existenci jako snad nikdo druhý.**

Začátkem devadesátých let 20. století se Československá akademie věd dostala do hluboké krize. Značná část veřejnosti včetně politické reprezentace ji vnímala jako pohrobka minulého režimu a čím dál častěji a hlasitěji zaznívaly požadavky na její likvidaci či výraznou redukci – a to i ze strany ministerstva školství a mnohých vysokých škol.

Československá akademie věd zápolila s radikálním snížením rozpočtu, což vedlo k odlivu špičkových odborníků, jimž se další práce v akademii věd jevila jako neperspektivní. Nadále neudržitelným se ukazoval asymetrický systém mezi ČSAV, která však měla pracoviště pouze v českých zemích, a Slovenskou akademií věd. Proto byl obnoven projekt české akademie věd. Československá akademie věd se podle něj měla proměnit v zastřešující federální nadstavbu. Česká národní rada příslušný zákon přijala na začátku května 1992, tedy zhruba měsíc před parlamentními volbami, které vyústily v rozpad Československa.

Nová Akademie věd České republiky fungovala na demokratických základech se silným prvkem samosprávy a od ČSAV převzala síť jejích pracovišť. Na rozdíl od ČSAV už ale nová instituce neplnila roli učené společnosti s individuálním členstvím.

JEDINÝ KANDIDÁT

Činnost nové Akademie věd ČR byla oficiálně zahájena prvním zasedáním jejího Akademického sněmu, které se uskutečnilo ve dnech 24. a 25. února 1993 v prostorách Slovanského domu na pražských Příkopech. Právě na tomto zasedání se rozhodovalo, jak bude vypadat její budoucí struktura a která pracoviště budou zrušena. Součástí jednání byla i volba předsedy instituce. Jako jediný kandidoval tehdejší ředitel Ústavu fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského Rudolf Zahradník. Z celkového počtu 231 odevzdaných hlasů získal 190, proti bylo 41 hlasů.

Na nového předsedu čekal vpravdě nelehký úkol – provést Akademii věd transformací, aby se stala institucí schopnou uspět i v mezinárodním srovnání. Atmosféru panující v Akademii mohou přiblížit slova současně odstupujícího předsedy zanikající ČSAV Otto Wichterleho, který ustavení Akademie věd uvítal konstatováním, že „dohromady není co oslavovat“.

Zároveň však vyjádřil naději, že nejde o „shromáždění smuteční“, a s odvoláním na Voltairova *Candida* uzavřel svůj krátký proslov slovy: „Přál bych vám tedy, abyste tu ‚zahrádku Akademie‘ pěstovali dál. Ona je dosti zpustošená, ale ještě je pořád zelená a záleží jen na vás, jaké ponese ovoce.“

Rudolf Zahradník novou funkci vnímal nepochybně jako velkou životní výzvu i s ohledem na svůj věk: „Podobně jako

ostatní většina seniorů v tomto sále jsem strávil naprostou většinu svého života v dobách, kdy stanout v čele nějaké instituce bylo věcí velice choulostivou, často ostudnou. Rád říkám nahlas, že to, čeho se mi teďka dostalo od tohoto shromáždění, pokládám upřímně za vrchol svého badatelského bytí a svatosvatě vás ujišťuji za první, že navzdory tomu, co moje kolegy a mne čeká, nemám úmysl přestat být badatelem. Jinak byste se museli za mě stydět. Za druhé, že chci sloužit poctivě, co síly ducha a těla dají.“

Dlužno připomenout, že Rudolf Zahradník se mohl i nadále úspěšně věnovat vědecké aktivitě také proto, že se mu podařilo vhodně sestavit Akademickou radu, která na sebe převzala většinu administrativních povinností – za všechny jmenujme alespoň Helenu Illnerovou, Jiřího Velemínského, Karla Jungwirtha, Jiřího Niederle, Blanku Říhovou či Viléma Herolda.

”

Na konci října letošního roku odešel profesor Rudolf Zahradník, výjimečný člověk a vědec, jenž stál u zrodu Akademie věd České republiky a který se v devadesátých letech 20. století zasadil o formování její podoby. V usilovné práci Rudolfa Zahradníka hledíme trvalou inspiraci pro současnost i budoucnost Akademie věd.

Pavel Baran,
místopředseda
Akademie věd ČR

NOVÝ START AKADEMIE VĚD

Profesor Zahradník se okamžitě a s vervou, kterou plně projevoval i v různých diskusích, pustil do naplňování svých představ. Na akademických pracovištích byly i z jeho iniciativy zavedeny pravidelné odborné atestace všech tvůrčích pracovníků. Nově se hodnotila také celá pracoviště nezávislým grémiem, v němž převažovali zahraniční vědci a čeští badatelé působící mimo rámec Akademie věd.

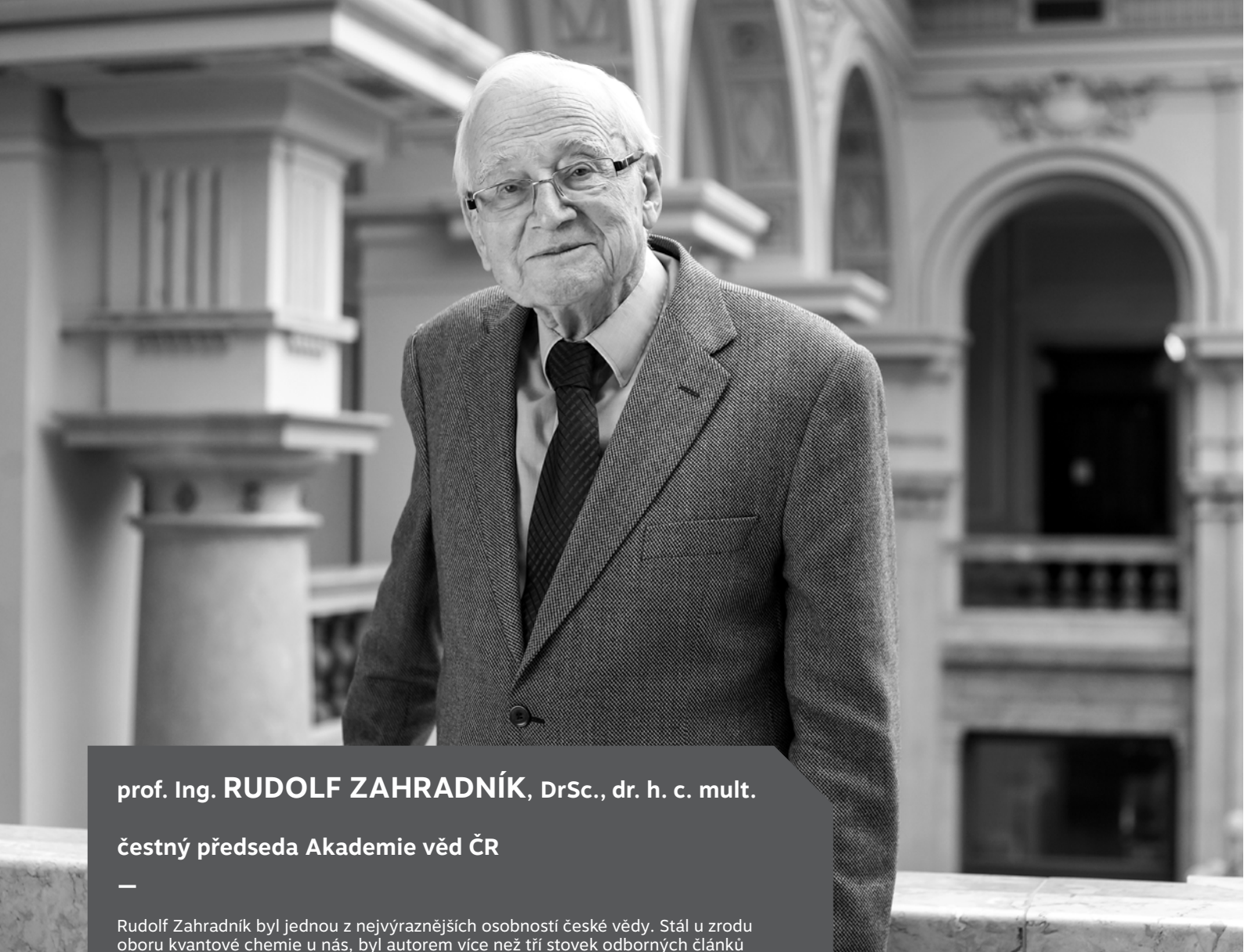
I díky těmto krokům rychle stoupala efektivita vědecké práce a výkon jednotlivých pracovišť. Personální zabezpečení Akademie věd představující v roce 1995 zhruba 16 % české výzkumné základny se podílelo 35 % na počtu studií publikovaných ve vybraných renomovaných vědeckých časopisech a 50 % na celkovém objemu citací.

Ke zlepšení situace výrazně napomohla i vnitřní Grantová agentura AV ČR, která vznikla jako první instituce tohoto typu v zemi. Profesor Zahradník rovněž dokázal

vrátit Akademii věd do povědomí veřejnosti, když se jako ohnivý diskutér účastnil nespočetných debat a polemik, často širokého společenského přesahu.

Rudolfa Zahradníka velmi trápilo, že z českého veřejného prostoru zmizela se zánikem sboru členů ČSAV společnost sdružující elitní vědce z různých oborů. Proto se stal hlavním iniciátorem vzniku Učené společnosti České republiky, která byla zřízena v roce 1994 a v loňském roce oslavila 25 let své úspěšné existence.

Desáté zasedání Akademického sněmu 26. března 1997 jasně ukázalo, že se Rudolfu Zahradníkovi mimořádně náročný úkol provést Akademii věd restrukturalizací a vdechnout jí nový život zdařil. Pouze o den dříve vláda České republiky projednala a přijala závěrečnou zprávu o transformaci Akademie věd. ▶

prof. Ing. RUDOLF ZAHRADNÍK, DrSc., dr. h. c. mult.

čestný předseda Akademie věd ČR

Rudolf Zahradník byl jednou z nejvýraznějších osobností české vědy. Stál u zrodu oboru kvantové chemie u nás, byl autorem více než tří stovek odborných článků a měl mnoho následovníků. V jeho vědecké skupině působila také současná německá kancléřka Angela Merkelová. Rudolf Zahradník stál v čele naší nejvýznamnější vědecké instituce po dvě funkční období v letech 1993–2001. Zemřel 31. října 2020, bylo mu 92 let.

Vedle předsedy vlády Václava Klause, který se alespoň krátce zúčastnil i prvního Akademického sněmu o čtyři roky dříve, byli na desátém zasedání přítomni i mnozí zástupci ministerstev. Jednání sněmu uvedlo poselství prezidenta Václava Havla. Ten vyslovil pochvalné uznání vůči všem krokům, které byly při přetváření Akademie podniknuty, a konstatoval, že struktura a povaha Akademie věd „se pronikavě změnila a mají dnes významné společné rysy s obdobnými institucemi západního světa“. Transformaci, kterou tehdy Akademie prošla, označil za „zcela ojedinělou“ svojí hloubkou a rozsahem, a to i v mezinárodním srovnání.

AKADEMIE JAKO EXCELENTNÍ INSTITUCE

Rudolf Zahradník na Akademickém sněmu představil plány pro další volební období. Patřilo k nim zejména úsilí o větší zapojení Akademie do mezinárodního vědeckého fóra a o prohloubení spolupráce s vysokými školami a podnikatelskou sférou. Vyzýval i k boji proti „roli, kterou u nás hrají pověry, šarlatánství a pavědy“ prostřednictvím popularizace vědy.

Pokračování ve druhém funkčním období předsedy doplnil slovy: „Jsem svého štěstí-neštěstí strůjcem. Nehodící škrtněte. Ale já jsem od začátku upozorňoval na to, že jsem již velice dospělý člověk, takže chcete-li, abych vydržel to funkční období, tak za a) nesmíte mě příliš zlobit, což se dosud nedělo, a za b) musíte se tu a tam za mě pomodlit. Je to trochu provokace vůči nebi, když člověk tak dospělý ještě kandiduje. Dost humoru. Děkuji.“

Rudolf Zahradník tak mohl pokračovat další čtyři roky v práci na rozvoji instituce. Když se v prosinci roku 2000 ohlížel po uplynulých osmi letech, mohl s uspokojením konstatovat, že mnoho ústavů ve srovnání se situací na počátku devadesátých let vstoupilo do světa excelentní vědy.

Ani po odchodu z funkce se Rudolf Zahradník nepřestal za Akademii věd zasazovat. Vystupoval především v souvislosti s jejím dalším existenciálním ohrožením v období kolem roku 2009. Nebyť jeho neutuchající snahy v devadesátých letech by však v novém tisíciletí patrně nebylo ani co hájit a česká i světová věda by zůstaly ochuzené o mnoho důležitých objevů a vědeckých výsledků, které přinášela a přináší práce vědců v rámci současné Akademie věd. Profesor Rudolf Zahradník proto po právu patří do panteonu nejvýznamnějších osobností české vědy posledního století. □

A VĚDA A VÝZKUM

Akademie věd
České republiky

Oficiální magazín AV ČR

Populárně-naučné časopisy ZDARMA

Všechna periodika, která Akademie věd ČR vydává, jsou zdarma **online** na stránkách www.avcr.cz/casopisy.

www.avcr.cz

POPULARIZACE

ČESKÁ VĚDA se otevírá studentům

Představa prošedivělého vědce, jehož světem je laboratoř a mezi jeho nejbližšími přáteli patří baňky, chemikálie či odborné knihy, je již dávno překonaná. Výzkumu se věnují i mladší generace. **Dokládá to nejen rok od roku se zvyšující zájem o studentské stáže na pracovištích Akademie věd ČR, které zaštituje Otevřená věda, ale i vysoká úroveň studentské konference. S jakými projekty středoškoláci zaujali porotu a jaké jsou ohlasy lektorů-vědců na Otevřenou vědu?**

Letošní běh stáží pro středoškoláky, kteří vedle školní docházky navštěvují i pracoviště Akademie věd ČR, kde pod vedením odborného garanta kurzu pracují na svěřeném úkolu, je už patnáctým. Součástí slavnostního ukončení každého ročníku je studentská konference Otevřené vědy, kde mladí badatelé samostatně nebo v týmech prezentují výsledky celoročního výzkumu.

Na akci 26. listopadu 2020 se sešlo – byť virtuálně z důvodu protiepidemických opatření – celkem 74 stážistů. Postupně zaznělo 48 příspěvků ve třech kategoriích a porota sestávající z expertů Akademie věd ČR nakonec vyhlásila čtrnáct vítězů.

KAMARÁDI PODLE MLUVY

Člověk a lidské chování je nekonečnou studnicí poznání. Na to, jak funguje sociální preference dětí při výběru kamaráda, se zaměřila trojice studentek pod vedením Kateřiny Chládkové z Psychologického ústavu AV ČR. „Zajímalo nás, jestli je může ovlivňovat zvukově odlišný regionální přízvuk. Zvolily jsme dva dialekty – středočeský a moravskoslezský, protože jsou zvukově velmi kontrastní. Navíc mezi těmito dvěma regiony často panuje rivalita a jedním z důvodů může být právě odlišná mluva,“ představuje projekt Natálie Kikořové, jedna z jeho autorek a studentka pražského Gymnázia Christiana Dopplera.

Výsledky zkoumání naznačuje další mladá vědkyně, Zita Maršíková, jejíž domovské gymnázium sídlí v Opavě: „Pomocí online experimentu jsme zjistily, že děti ze středních Čech preferují jim známý středočeský dialekt, kdežto slezské děti zatím žádnou preferenci neprojevily. Myslíme, že tento jev zapříčiňuje vliv médií.“

Trojlístek uzavírá Jana Šimsová z havířovského gymnázia, která zmiňuje i to, jak jim projekt zkomplikovala koronavirová epidemie. „Těžší bylo shánět účastníky jak na vytváření, tak na plnění experimentu, jelikož se zavřely školky a školy. Takže jsme většinou obepisovaly své známé, aby nám ‚propůjčili‘ děti, tím se ovšem počet očekávaných účastníků výrazně zmenšil,“ říká.

Dívky se shodují, že v projektu chtějí pokračovat i v příštím roce, ostatně vědě, či přímo psychologii by se v budoucnu chtěly věnovat všechny. Odbornou porotu, ve které zasedli Markéta Pravdová, Eva Doležalová a Jan Mařík, nadchla

interaktivní prezentace těchto tří studentek natolik, že je zvolila vítěžkami v kategorii humanitních a společenských věd. Druhou příčku si vysloužila Klára Cigošová z brněnského Gymnázia P. Křížkovského za výzkum rozdílů ve výživě germánského obyvatelstva na hranicích Římské říše a pomyslný bronz získala trojice studentů ve složení Tomáš Krchňáček, Anna Tomšíková, Anita Schwarzrocková s projektem ediční přípravy archivních dokumentů k vydání.

MEZIOBOROVÉ BĀDÁNÍ

Ústav teorie informace a automatizace AV ČR přivítal mj. dva talentované středoškoláky, kteří v týmu Jana Schiera zkoumali segmentaci dělicího vřeténka ve velkých obrazových datech pomocí konvoluční neuronové sítě. „Cílem je poskytnout fyziologům a genetikům rychlejší a přesnější metodu zpracovávání snímků z mikroskopu za pomoci strojového učení. Místo hodin to budou minuty,“ vysvětluje student stavební průmyslovky v Havlíčkově Brodě Jiří Wolker. Jak upozorňuje jeho kolegyně Maria Šimůnková z havlíčkovského gymnázia, metoda najde využití při studiu pří-

Zleva lektorka Kateřina Chládková z Psychologického ústavu AV ČR a stážistky Natálie Kikořová, Jana Šimsová a Zita Maršíková

čin neplodnosti, Downova syndromu a dalších genetických onemocnění. „Porotu mohlo zaujmout, že se již momentálně pracuje na implementaci našeho nástroje v Ústavu živočišné genetiky a fyziologie AV ČR, kde jej budou využívat v praxi,“ dodává.

V komisi, jež vybírala v kategorii neživé přírody z osmnácti příspěvků, zasedli Jan Šafanda, Radek Mikuláš a Hanuš Seiner. Porotci ocenili mezioborový přesah projektu. Druhé ▶

Klára Cigošová obsadila druhé místo v kategorii humanitních a společenských věd.

místo obsadil Marek Hanzl z plzeňského gymnázia s výzkumem šíření elektromagnetických vln v nehomogenních strukturách. Porotu rovněž upoutala analýza tepelného zpracování materiálů od Jakuba Zemana, studenta pražského Gymnázia J. Heyrovského.

BUDOUCNOST KMENOVÝCH BUNĚK

Poslední kategorii reprezentovala živá příroda a chemie. Vítězové, kteří uspěli v konkurenci dvou desítek projektů, ve stážích báдали jak v terénu, tak i v laboratoři. Lukrécia Zemanová z olomouckého Církevního gymnázia Německého řádu

si z konference odnesla třetí místo za výzkum migrace ptáků pomocí geolokátorů a analýzy stabilních izotopů. Oblastí krystalových forem léčiv se zase zabývá studie Lucie Růžičkové z pražského gymnázia Nový PORG, již odborná komise ocenila na druhé příčce.

Nejvíce porotu, v níž zasedli Petr Novák, Tomáš Kraus a Petr Zouhar, zaujala Veronika Musílková. Navštěvuje pražské Gymnázium Christiana Dopplera a stáže v rámci Otevřené vědy se zúčastnila už podruhé. Její projekt spadá do oboru buněčné biologie a pod patronátem Jany Musílkové z [Fyziologického ústavu AV ČR](#) zkoumala diferenciaci kmenových buněk. Lepší pochopení této oblasti by mohlo najít využití například v tkáňovém inženýrství pro tvorbu biologických cévních náhrad.

Veronika Ioní se svým příspěvkem obsadila třetí místo, letos se dočkala vytouženého prvenství. „Okruhu buněčné biologie bych se určitě ráda držela i v profesním životě. Vlastně se mi celkem líbí představa šílené, věčně v laboratoři zalezlé vědátorky, jež si povídá s buněčným materiálem, který zrovna zkoumá pod mikroskopem,“ uzavírá s úsměvem.

Více o stážích Otevřené vědy, které organizuje [Středisko společných činností AV ČR](#), neleznete na webu, kompletní seznam oceněných a další informace o studentské konferenci jsou dostupné [zde](#). Stážím a stážistům se věnujeme také v popularizačním časopise *AΩ / Věda pro každého*, v aktuálním čísle si můžete přečíst rozhovor s [Denisem Cmuntem](#), kterého svět bakterií, kvasinek a DNA okouznil právě díky zkušenostem v Otevřené vědě. □

STÁŽE OTEVŘENÉ VĚDY: ZVÍDAVOST, VÁŠEŇ I TVRDÁ PRÁCE

NINA FÁROVÁ

[Sociologický ústav AV ČR](#)

■ Vaše stáž byla ze 111 vypsaných šestá nejoblíbenější, čekala jste takový zájem? Stanovila jste si nějaké základní kritérium, které museli zájemci splnit?

O oblíbenosti stáže jsem neměla vůbec tušení. Když jsem se následně číslo dozvěděla, byla jsem nadšená a jsem ráda, že stáž měla takový úspěch. Přišlo mi skoro čtyřicet přihlášek a projít všechny bylo časově náročné. Spíše mi bylo líto, že jsem mohla zvolit jen tři stážisty a stážistky. Vybírala jsem hlavně podle motivačních dopisů. Studující přikládali i životopisy, certifikáty nebo doporučení, ale mě nejvíce zajímal jejich osobní vztah k tématu. Zajímalo mě, jestli má daný člověk nějakou zkušenost s genderovým tématem: že se nad ním zamýšlel, byl součástí nějakého projektu nebo nějakým jiným způsobem to téma řešil už na středoškolské úrovni.

■ Bylo pro vás důležité, aby byl alespoň jeden ze stážistů muž? Jak velký byl rozdíl mezi počtem přihlášených středoškoláček a středoškoláků?

Muži tvořili méně než jednu třetinu. Pro mě bylo hodně důležité, aby se stáže účastnil aspoň jeden muž, protože heterogenní, diverzní týmy fungují lépe. To se zjistilo i ve spoustě výzkumů. Nicméně pokud by se neobjevil žádný muž, který by mě svým motivačním dopisem skutečně přesvědčil, tak by na stáži určitě nebyl. Nebylo to nastavené tak, že na stáži chci muže za každou cenu. Naštěstí se přihlásil kolega, který napsal báječný motivační dopis, takže jsem neměla vůbec o čem přemýšlet a vybrala bych ho za jakýchkoli okolností. Zároveň nebylo důležité jen genderové rozložení, ale chtěla jsem, aby se stáže účastnili i studující z menších měst, nejlépe z nějakých vzdálenějších koutů republiky, aby se všechno nekoncentrovalo jenom v hlavním městě, což se někdy přirozeně děje.

1. Jaké máte zkušenosti s Otevřenou vědou?

2. Proč jste se do Otevřené vědy zapojil/zapojila?

BARBARA LÍZNEROVÁ

[Ústav dějin umění AV ČR](#)

1. Stážisty jsem vedla vůbec poprvé a byla to obohacující zkušenost. Studenti neměli na starosti konkrétní projekt, ale zapojovali se do práce popularizátora vědy. Vyzkoušeli si reportáže z přednášek a z výstav, rozhovory s vědci, přípravu příspěvků na sociální sítě i produkci Window Gallery, netradiční galerie ve výlohách knihovny Ústavu dějin umění AV ČR. Všichni tři – dvě stážistky a jeden stážista – se zajímají o obor dějin umění, proto jsem se jim snažila poskytnout vzhled také do práce kolegů. Vypravili jsme se na brněnskou pobočku oddělení umělecko-historické topografie. Stážisté tak viděli i práci „v terénu“ při zpracovávání hesla Veverské Bítýšky pro *Umělecké památky Moravy a Slezska*. Průběh stáže samozřejmě ovlivnila epidemická situace, mnoho akcí včetně veletrhů bylo zrušeno – proto si bohužel stážisté nemohli vyzkoušet úplně vše, co popularizace ve vědě obnáší.

2. Práce popularizátora vědy je kreativní činnost, která obnáší různorodé činnosti – od správy sociálních sítí, psaní tiskových zpráv, spolupráce s médii a odbornými informačními weby až po produkci výstav. Jako popularizátoři propagujeme a vysvětlujeme, co dělají naši kolegové, spolupracujeme na přípravě konferencí, přednášek i výstav. Připravujeme také největší popularizační akce, jako jsou Veletrh vědy a Týden vědy a techniky AV ČR. Chtěla jsem stážistům umožnit, aby nahlédli do PR práce ve vědeckém prostředí, která má trochu jiná pravidla než v soukromé sféře, a zároveň získat od nich, jako generace, která se orientuje ve světě sociálních sítí, zpětnou vazbu. Diskuse byla obohacující, nešlo o jednostranné předávání informací a zkušeností. Díky nim jsem získala rovněž potřebný nadhled.

LUDMILA HŮRKOVÁ

[Ústav dějin umění AV ČR](#)

1. Dobré. V tomto roce jsem spolupracovala se třemi studenty. Jejich práci a přístup si nemohu vynachválit. Byli zvědaví, pracovití, obětaví. Pomáhali nám s realizací veřejné databáze projektu NAKI II Proměna venkovské architektury s důrazem na vývoj v 19. a 20. století.

2. Práce se studenty je velmi obohacující. Mohu tak v podstatě posoudit svou práci a její výsledky očima středoškolských studentů.

JÁN TARÁBEK

[Ústav organické chemie a biochemie AV ČR](#)

1. Páči sa mi, že študenti vďaka otvorenej vede získajú nielen vedomosti, ktoré sú častokrát nad rámec stredo-

školského učiva, ale aj skúsenosti z reálneho vedeckého prostredia, a naučia sa kombinovať poznatky z rôznych vedných odborov tak, aby boli schopní obrazne-povedané poskladať puzzle a dopátrať sa k rozumným a obhájiteľným výsledkom. Na druhej strane, lektor môže v spoločnom projekte získať od mladších kolegov trochu iný pohľad, ktorý môže byť práve impulzom k jeho úspešnému riešeniu. Ak študentov takáto práca zaujme, tak v budúcnosti by mohli pokračovať či už v diplomových alebo dizertačných prácach práve na tých pracoviskách, kde absolvovali stáže otvorenej vedy, pretože už vedia, do čoho idú.

VALERY ANDRUSHCHENKO

[Ústav organické chemie a biochemie AV ČR](#)

1. I see the Open Science project as a great opportunity to advertise science among students of high schools. I think the last few years of high school are an ideal time for that. On one hand, the students already have the basic knowledge to face the “real science”. On the other hand, they are still wondering about their future career choices and I believe this project would greatly facilitate their decision. And, most importantly, they are full of energy and courage to dive deep into the world of science. I joined the Open Science project in 2016, as soon as I learned about it. So far, I have been very happy with the project. I'm always getting great students keen on learning new things and very excited about working in a scientific institution. It is a real joy to see their sparkling eyes when they come to the Institute for the first time and see all the facilities and equipment. Some of the students are still coming to help me with the research. I would definitely recommend to continue this project in the future, as it creates a unique interface between high school students and scientific world.

VILIAM KOLIVOŠKA

[Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR](#)

1. Pevně věřím, že se mi povede motivovat mladé středoškoly, aby si ve studiu na vysoké škole vybrali náš obor – fyzikální chemii.

2. Očekávám především nový pohled na věc a zpětnou vazbu od mladého člověka a v případě zájmu i dlouhodobou spolupráci v podobě bakalářské nebo diplomové práce vypracované v našem oddělení.

KVĚTOSLAVA STEJSKALOVÁ

[Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR](#)

1. Do Otevřené vědy jsem se zapojila už v roce 2005. Pracovala jsem téměř s dvacítkou stážistů. Všechny je spojovala touha naučit se něco nového. Pro mě je každý nový student na stáži další příležitostí dát mladému člověku, který si přeje poznat a naučit se nové věci, prostor, rady, znalosti a dovednosti a nasměrovat jej k něčemu novému, co by ho mohlo bavit a ovlivnit třeba jeho budoucí studium, ale i pohled na život, společnost a svět. □

KNIHY

OSOBNÍ POHODA A OSOBNOST V CELOŽIVOTNÍ PERSPEKTIVĚ

Marek Blatný (ed.)
Academia, 2020

Vzájemné vztahy mezi pocity štěstí a spokojenosti a osobnostními vlastnostmi se staly v uplynulých desetiletích široce studovaným psychologickým tématem. Výsledky mnoha výzkumů poukázaly na to, že to, jak se lidé cítí ve svém životě spokojeni, je do určité míry ovlivňováno i osobnostními rysy. Předkládaná monografie rozšiřuje dosavadní poznatky o pohledu psychologie celoživotního vývoje a na podkladě empirických studií přináší zjištění, která naznačují, že vazby mezi osobností a osobní pohodou se mohou v různých etapách života lišit. Editor publikace Marek Blatný je bývalým ředitelem [Psychologického ústavu AV ČR](#). Mezi jeho vědecké zájmy patří témata, jako jsou osobnost, sebepojetí, celoživotní vývoj člověka, osobní pohoda, kvalita života či úspěšný vývoj.

BITEVNÉ POLIA POVOJNOVEJ LITERATÚRY NA TAIWANE (1945-1949)

Táňa Dluhošová
Academia, 2020

„Kniha, ktorú držíte v rukách, nás zavedie do obdobia tesne po II. svetovej vojne, kedy boli položené základy problému taiwanskej identity,“ píše autorka v úvodu a pripomína, že táto otázka zůstává aktuální i v dnešní době, kdy Čína stále důrazněji prosazuje, stejně jako v případě Hongkongu, co nejtěsnější spojení s vlastním politickým systémem. Ve druhé polovině čtyřicátých let 20. století se v tchajwanské literatuře projevovaly hlubší politické, kulturní a sociální změny, které přinesl konec druhé světové války. Autorka chápe tchajwanskou literaturu jako komplexní strukturu zasazenou do kontextu japonské koloniální a čínské kultury, do níž vstupovali různí aktéři s různou motivací, přičemž důsledně aplikuje teorii literárního pole francouzského sociologa Pierra Bourdieua.

SLOVNÍK UNIVERBIZÁTŮ (ZJEDNOSLOVNĚNÝCH NÁZVŮ)

František Štícha, Ivana Kolářová
Academia, 2020

Slovník univerbizátů je speciálním jazykovým slovníkem, jaký u nás dosud nebyl publikován. Jde v něm nikoli o význam či tvar slova samého nebo o jeho pravopis, výslovnost či historii, nýbrž o to, přiřadit souslovnému názvu – například absolventský film – synonymní název jednoslovný – absolventák. Některé z těchto univerbizátů jsou názvy běžné a frekventované i v psaných textech, například kreditka místo kreditní karta, jiné jsou užívány jen v úzkém okruhu lidí spojených profesí nebo sportovní či kulturní činností; např. proutěnka místo proutěná překážka. Slovník zahrnuje více než 1200 univerbizovaných názvů, včetně vlastních jmen (Lomničák, Prodanka) a je uspořádán abecedně. Užívání univerbizátů i jemu odpovídajícího sousloví v psaných textech je bohatě dokumentováno z autentických psaných zdrojů.

SUMMARY

The Academy Assembly, the highest body of the Czech Academy of Sciences of the Czech Republic responsible for the foremost priority decisions related to the CAS, held its LVI. Meeting online December 7, 2020. By a secret online ballot, Professor Eva Zažímalová was reelected by the Academy Assembly as the new candidate for the presidency of the CAS for the period 2021–2025. The president of Czech Republic will ratify this election and the nominee will be inducted as the new head of Academy at the LVII. Meeting of Academy Assembly on March 25, 2020. Since 2017, the Czech Academy of Sciences has been led by Eva Zažímalová who was nominated for the post of the president of the CAS for her second electoral term. The president of the CAS is a leading representative and is also an administrator of the Academy's category of the budget. The position of president, the attendant authority and function are established by laws which were validated by resolution of the Government of the Czech Republic.

Two of the largest research and education institutions will continue collaborating in the BIOCEV research centre located in Vestec u Prahy. Six directors of institutes of the Czech Academy of Science and the Rector of Charles University confirmed this today with their signatures placed on a partnership agreement. This marks the continuation of a more than ten-year-long collaboration that has resulted in several important outcomes. Among them are the discovery of an effective anti-cancer substance, new antibiotics, and innovative methods to increase the success of IVF. The BIOCEV centre has also played an important role during the current coronavirus situation by testing over 8,500 samples from hospitals and retirement homes.

Filip Matějka, a researcher and member of the CERGE-EI faculty, has received the prestigious Consolidator Grant from the European Research Council. The project *Attention* continues to explore the imperfections of human decision-making and its impact on society.

VĚDA FOTOGENICKÁ
MARTIN POPEK
 Ústav fyziky atmosféry AV ČR

Lávové jezero sopky Nyiragongo

AKADEMICKÝ BULLETIN

Akademie věd
České republiky

Špičkový výzkum
a tradice od roku 1890

Vydává

Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
IČO 60457856

Adresa redakce

Odbor akademických médií DVV SSČ AV ČR,
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
tel.: +420 221 403 513
e-mail: wernerova@ssc.cas.cz

Šéfredaktor

Viktor Černoch
e-mail: cernoch@ssc.cas.cz

Editor

Luděk Svoboda
e-mail: svobodaludek@ssc.cas.cz

Redaktoři

Jana Bečvářová, Leona Matušková, Jan Klika
Martin Ocknecht, Markéta Wernerová

Fotografka

Jana Plavec

Produkční

Markéta Wernerová

Korektorka

Irena Vítková

Sociální sítě

Petr Cieslar

Grafika

Luděk Svoboda

Redakční rada

Markéta Pravdová (předsedkyně), Josef Lazar (místopředseda),
Petr Borovský, Jiří Chýla, Jan Kolář, Michael Londesborough, Jan
Martinek, Jiří Padevět, Taťána Petrasová, Daniela Procházková, Michal
Salaj, Kateřina Sobotková, Pavel Suchan, Michaela Trtíková Vojtková

Elektronický měsíčník *AB / Akademický bulletin* vychází jednou měsíčně kromě července a srpna (10× ročně) výlučně pro vnitřní potřebu Akademie věd ČR. Pracovníci Akademie věd ČR mohou přispět článkem či návrhem tématu. Uzávěrka do dalšího čísla je vždy **do konce předchozího měsíce**. Číslo 12/2020 vyšlo 30. prosince 2020.

Jakékoli šíření částí či celku v libovolné podobě je bez písemného souhlasu vydavatele výslovně zakázáno. Nevyžádané materiály se nevracejí. Za obsah inzerce redakce neodpovídá. Změny vyhrazeny.

Všechny texty stejně jako fotografie na str. 1–3, 7, 8, 10, 12, 14–18, 20–22, 24–27, 29 jsou uvolněny pod svobodnou licenci CC BY-SA 3.0 CZ.

www.avcr.cz

<https://cs-cz.facebook.com/akademieved/>

<https://www.instagram.com/akademievedcr/>

https://twitter.com/akademie_ved_cr